

A zagrebi

főiskolai hallgatók

Az ország három egyeteme közül a zágrebi a legrégebb. Hatvan éve áll fenn, de már 300 évvel ezelőtt mai épületében volt az első horvát gimnázium. „Egyetemi tradícióihoz” híven tehát bizonyos közép- és nyugateurópai egyetemi sajátosságokkal bir, amik természetesen gyakran nagyon konzervatív, sőt reakciós megnyilvánulásokban fejeződnek ki. Mindenesetre első szempillantásra meg lehet állapítani, hogy a beográdi főiskolához képest a zágrebi „arisztokratikus”. A nem Záhreb és környékéről való diákok legnagyobb része jómódú. A középosztály és a gazdagabb rétegek gyermekei közül azok, akik nem mennek külföldre, a zágrebi egyetemet választják. A vajdasági diákokra és szűkebb értelemben a magyar diákokra is érvényes ez az általános megállapítás, a szegényebbje Beográdba, a jobbmódúak Záhrebbe mennek. Az alábbiakban megpróbálunk egy rövid áttekintést nyújtani a zágrebi egyetem hallgatóiról.

Horvátország metropolisa központja azon harcoknak, amelyek ma Horvátországot és különösen a horvát parasztságot foglalkoztatják. 1929-ig a nemzeti kérdés nem volt nagy tényező a társadalmi életben, a „jugoszláv” név minden egyesület közös védjegye volt. A diktatúra korszakában azonban úgy a nemzeti, mint a szociális kérdések kiéleződtek és az 1933—35 évek közötti periódusban kulmináltak.

A zágrebi egyetem több mint 5000 hallgatója közül 70% a horvát. A többiek a következőképpen oszlanak meg: 10% vajdasági, 6% szlovén, 5% szerb, 3% crnagorai és 6% külföldi, akiknek legnagyobb része bolgár. Fakultások tekintetében a következőképpen oszlanak meg: kb. 1200 jogász, 1100 bölcsész (gyógy-szerészekkel együtt), 700 orvos, 600 mérnök, 500 állatorvos, 400 erdész, 300 teológus. A hallgatók 21—22%-a nő, a bölcsészeten 50%, orvosin 23%, jogon 10%.

Gazdasági, illetőleg társadalmi rétegződés szempontjához, sajnos, hiányoznak az adatok. A tandíjat nem fizetők száma aránylag is sokkal kisebb, mint Beográdban. Legnagyobb részben a középosztály gyermekei vannak képviselve. Mint fenn említettük, a vagyonosabb rétegek az ország többi részeiből Záhrebba küldik gyermekeiket, ami azután társadalmi és politikai orientálódásukra is elhatározó. A szegényebb rétegek Horvátország, Dalmácia és Crnagora területéről jönnek, ezek földműves, kisiparos és munkás gyermekek.

Minden fakultásnak megvan a maga szakegyesülete, (Stručna udruženja), amelyekben összesen 3000 diák van. Ezen egyesületek közül a jogászoké a legerősebb szervezet és mint ilyen a társadalmi és politikai tevékenységnek legfontosabb központja.

Ideológiai tekintetben egy-pár átmeneti csoportot leszámítva, négy csoportra osztható az egyetemi ifjúság.

Egyik legjelentősebb diákszervezet a volt horvát parasztpárt híveinek csoportja 240 taggal. Paraszti programja a volt párt programja s a két Radić ortodox-parasztkoncepcióját követi. Ezen szervezet különösen az utóbbi évben igen megerősödött, bár éppen az ideológiai tisztaság szempontjából több mint 200 embert el kellett távolítani az egyesület kötelékéből, mivel ezek a szervezetbe furakodva más irányt akartak annak adni. Tekintve, hogy programjuk — Radić-ékéhoz híven — antifasiszta és pacifista, a haladó baloldali „Svetlost“-szervezet is támogatja a volt horvát parasztpárt diákszervezetét és a „Svetlost“ együttműködésének köszönheti ezen csoport sorozatos győzelmeit a különböző szakegyesületekben.

A Svetlost köré csoportosuló baloldali ifjúság legnagyobb része a szocializmus különböző formáinak és fokozatainak híve. Gazdasági kérdések megoldását, szociális reformokat, atársadalom kulturális megújítását, illetőleg ezek elősegítését tették programukká s különösen a fasizmus és a háború elleni harcot hangsúlyozzák. A legnagyobb és leghathatósabb kulturális tevékenységet fejtik ki. Taglétszáma 400.

A harmadik csoport a klerikálisoké, akik két egyesületben is szervezkednek, a „Domagoj“ és a „Križari“ diákegyesületekben. A „Domagoj“ tagjai a politikai katolicizmus hívei, a katolikus akció harcos katolicizmusát propagálják. A másik klerikális csoport a „Križari“ (keresztesek) inkább nacionális irányú. Míg a Domagoj jezsuita szellemű és így inkább univerzálisan katolikus, a Križari a nemzeti klerikalizmus szellemében működik.

A negyedik csoport az „August Šenoa“, „Kvaternik“, „Matija Gubec“ elnevezésű egyesületek ifjúsága, akiket közönségesen a „frankovci“ gyűjtőnévvel neveznek. Határozott fajvédő, fasiszta alakulatok ezek, szeparatista horvát nacionalisták, szerbellenesek, antiszemiták és antidemokraták. A frankovácok a legagresszívabb diákelem Zagrebben és mindeddig ők vitték a vezetőserepet az egyetemen. Csak az idén sikerült a volt horvát parasztpárt ifjúságának a frankovácok erőszakosságainak útját állni.

Ezen csoportok mellett felemlíthetjük még a volt Samostalna demokratska koalícija (volt független demokratapárt) ifjúságát, amely a volt seljačka-demokratska koalícija (volt paraszt-demokrata koalíció) szellemében a volt horvát parasztpárt ifjúságával együtt működik. A szerb diákok a független demokratapárt, vagy a Svetlost tagjai, vagy a jugoszláv nacionalista szervezetekbe tömörülnek.

Minden egyesület a maga módján tevékenykedik. Előadásokat, vitaestéket, összejöveteleket tartanak, lapjaik vannak. A volt horvát parasztpárt ifjúságának lapja, a „Hrvatska Mladića“, a Svetlost-é a „Novi Student“, a frankovácok vagy rövidéletű revolverlapjaikba, vagy a polgári frankovác-lapokba írnak.

Szóljunk még egy-két szót a Zagrebben tanuló vajdasági diákságról. A Dunabánságból majdnem 500 főiskolai hallgató van Zagrebben. Ezeknek legnagyobb része természetesen vajdasági. Van egy

közös egyesület, amely az összes vajdasági diákokat magába szeretné foglalni: a „Polit Vesančić“. Egyik politikai párthozsem tartozik, nemzeti ésefelekezeti különbségre való tekintet nélkül egységes, demokratikus kulturmunkában szeretné egyesíteni a vajdasági tanuló-ifjúságot. A mult évben alakult, jelenleg 70 tagja van, most nyitja meg menzáját és olvasótermét is.

Körülbelül 150 magyar egyetemi hallgató tanul Zágrebben. Legnagyobb részük az orvosi, állatorvosi és gyógyszerészeti szakon. Ezek közül mintegy 100 a „Zagrebi Magyar Egyetemi Hallgatók Kultúregyesülete“ tagja, amely 1932-ben alakult. Az egyesület menzáján 70—90 tag étkezik. Kultúrmegnyilvánulásai: irodalmi és zenetanfolyam és egy főleg klasszikus könyvekből álló 500 kötetes könyvtár. Tagjainak többsége középosztálybeli szülők, jómódú, vagy vagyonos családok gyermeke, ami természetesen életmódjukban és világnézetükben is megnyilvánul. Az egyesület hivatalos világnézete „keresztényszocialista“, de tagjainak jórésze fasiszta ideológiához hajlik, ami mintha az egyesület szervezetében és bizonyos Führer-rendszerben is megnyilvánulna. Ahhoz túlságosan germanizált és elszlávosodott a vajdasági magyar középosztály, hogy tanuló gyermekeik „fajvédők“ legyenek Zágrebben, modern magyar haladó szellemi áramlatok nem nagyon hatják át őket, így valahogy leginkább a német Bruderschaftok kneipjeinek, söröző, blattoló klubjainak szelleme hatja át az egyesületet.

A tagok és a többi, az egyesületen kívül álló magyar diákok egy része teljesen orientáció nélküli, talajvesztett fásult, gürcölő diák. Pedig ebből az ifjúságból rekrutálódik a Vajdaság jövő magyar értelmisége. Ez a szerep pedig, ha hivatásukat akarják teljesíteni, nem indulhat el faszizmusból, Führer-prinzipból, avagy Bruderschaftból, hanem csak a mi pauperizálódó, lerongyolódó népünkért való teljes felelősség vállalásából és a demokratikus, haladást szerető erők őszinte összefogásából.

„Még Eckhardt Tibor vagy Német Imre is kénytelenek voltak elismerni a spanyol események objektivokait: az áldatlan agrárviszonyokat. Német Imre szerint Spanyolország 25 millió lakosából 20 millió a koldús. És ez igaz is, ha koldúsok alatt dolgozó, robotoló munkásokat és parasztokat értünk. A spanyol birtokmegosztás adatai köteteknél többet beszélnek. 1,173.000 parasztnak 6 millió hektár földje van, 103.000 „történelmi eredetű“ és kapitalista birtokosnak 12 millió hektár földje van, 5,000.000 agrárproletárnak egy talpalatnyi sem. A 20 millió hektár te-lekkönyvezeti területnek mintegy 50 százaléke megműveletlen, parlagon hever, ugyanakkor, mikor a parasztság túlnyomó része képtelen megélni csekélyke földjein“.

(Gondolat)